

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų
 tarnybai

2024-02- Nr.
 Į 2023-12-20 Nr. 4-01-10658

DĖL 2022-2033 METŲ NACIONALINĖS DARBOTVARKĖS KORUPCIJOS PREVENCIJOS KLAUSIMAIS ĮGYVENDINIMO 2023-2025 METŲ PLANO VYKDYMO

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (toliau – ministerija) teikia informaciją apie 2022–2033 metų nacionalinės darbotvarkės korupcijos prevencijos klausimais įgyvendinimo 2023–2025 metų plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. gegužės 3 d. nutarimu Nr. 324 (toliau – Planas) priemonių įgyvendinimą.

Plano 1.1.3. priemonė „*organizuoti socialinę kampaniją, skirtą visuomenės antikorupciniam sąmoningumui*“. **Įgyvendinta.**

Įgyvendinant priemonę, buvo organizuotas viešasis pirkimas, kurio metu buvo įsigytos antikorupcinės komunikacijos kampanijos kūrybos paslaugos. 2023 m. lapkričio 8 d. buvo pasirašyta sutartis Nr. S-249, kurios vertė – 7763,36 eurai su PVM. Pagal pasirašytą sutartį, tiekėjas pateikė kūrybinę idėją, skirtą aktualizuoti korupcijos temą sveikatos apsaugos sistemoje, perteikiant ją paprastai bei suprantamai visuomenei ir sveikatos priežiūros specialistams, buvo parengta jos 3 metų viešinimo strategija, numatytos reklamos ar žiniasklaidos priemonės, kurios yra pasitelkiamos komunikuoti apie kampaniją. Parengtoje kūrybinėje idėjoje numatyta, kaip turėtų būti įgyvendinama kampanija, išgrynintos kampanijos kertinės žinutės, vizualika, kūrybiniai ir techniniai sprendimai, parinktos veiklos / priemonės bei pateiktas siūlomų sprendimų loginis pagrindimas bei numatyta, kokį rezultatą planuojama pasiekti bei kaip bus atkreiptas tikslinių auditorijų dėmesys. 2024 m. I pusmetyje planuojama vykdyti viešuosius pirkimus, reikalingus priemonėms ir jų gamybai įsigyti bei šių priemonių viešinimui ir sklaidai tikslinėse grupėse.

Nepaisant to, priemonės įgyvendinimas pasiektas platinant pranešimus ministerijai prieinamais viešinimo kanalais – pasitelkę socialinių tinklų paskyras ir šalies žiniasklaidos medijose (daugiausiai interneto portaluose).

Gyventojų, dalyvavusių socialinėje kampanijoje skaičius viršijo numatytą 50 tūkst. rodiklio R-1-1-3-1 reikšmę ir siekė 56 547 tūkst.

Plano 2.2.5. priemonė „*atlikus užsienio šalių sveikatos priežiūros specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo finansavimo mechanizmo analizę, priimti sprendimus dėl profesinės kvalifikacijos finansavimo mechanizmo tobulinimo*“. **Įgyvendinta.**

Įgyvendinant priemonę, buvo atlikta užsienio šalių sveikatos priežiūros specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo finansavimo mechanizmo analizė ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. V-1018 buvo pakeistas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. kovo 18 d. įsakymas Nr. 132 „Dėl sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo ir jo finansavimo tvarkos“ ir jis išdėstytas nauja redakcija.

Nauju reguliavimu siekiama šių tikslų:

- 1) reglamentuoti naujas profesinės kvalifikacijos tobulinimo formas, jų įskaitymą ir įforminimą;
- 2) reglamentuoti kompetencijų grupes bei jų tobulinimą;

3) reglamentuoti profesinės kvalifikacijos tobulinimo, atlikto Europos tęstinio medicininio mokymo akreditavimo tarybos (angl. European Accreditation Council for Continuing Medical Education (EACCME)) akredituotame renginyje arba gavus Amerikos medicinos asociacijos (angl. American Medical Association) (toliau – AMA) tęstinio medicininio mokymo CME (angl. Continuing Medical Education) (toliau – CME) kreditus;

3) išlaikytą Europos specialybės tarybos kvalifikacijos egzaminą (angl. European Board Examination) arba Europos profesinės draugijos žinių ir įgūdžių sertifikavimo egzaminą (angl. certificate arba diploma), turintiems tos pačios studijų krypties anksčiau įgytą profesinę kvalifikaciją užskaityti kaip atliktą privalomąjį specialiųjų klinikinių (specialybinių) kompetencijų tobulinimą;

4) pripažinti ne Lietuvos Respublikoje atliktą privalomąjį specialistų tobulinimą pagal atitinkamas programas, nurodytas įsakymo priede „Specialistų profesinės kvalifikacijos privalomojo tobulinimosi tikslinių programų sąrašas“, specialistams, kurie ne mažiau kaip 3 metus per paskutinius 5 metus užsienio valstybėje teisėtai vykdė veiklą pagal įgytą profesinę kvalifikaciją;

5) reglamentuoti įstaigos dalyvavimą savo specialistų profesinės kvalifikacijos tobulinimo planavime ir finansavime.

Plano 2.7.3. priemonė „centralizuoti SAM pavaldžių įstaigų viešuosius pirkimus“. **Įgyvendinama.**

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 19 d. nutarimą Nr. 50 „Dėl centralizuotų viešųjų pirkimų vykdymo“ pakeitimo“, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija parengė jai pavaldžių perkančiųjų organizacijų, taip pat perkančiųjų organizacijų, kuriose ministerija kartu su valstybiniu universitetu arba savivaldybės taryba įgyvendina dalininko teises ir pareigas, pirkimų, centralizavimo planą (toliau – Planas). Vykdamas šį Planą iki 2026 m. turėtų būti centralizuoti visų sveikatos apsaugos ministro valdymo srities perkančiųjų organizacijų tarptautiniai ir supaprastinti pirkimai.

2023 m. pradėtas pirmasis sveikatos priežiūros įstaigų pirkimų centralizavimo etapas, kuris apima 9 ligoninių pirkimus. Dalyje į šį etapą įtrauktų perkančiųjų organizacijų Sveikatos apsaugos ministerija dalininko teises ir pareigas įgyvendina kartu su savivaldybės taryba, todėl sprendimai dėl VšĮ CPO LT, kuri perims šių įstaigų pirkimus, buvo derinami su dalininku. Apsispręsta, kad 2 ligoninių (VšĮ Marijampolės ligoninės ir VšĮ Tauragės ligoninės) pirkimai bus centralizuojami savivaldybių lygmeniu. Kitų 7 ligoninių (VšĮ Respublikinės Panevėžio ligoninės, VšĮ Respublikinės Šiaulių ligoninės, VšĮ Regioninės Mažeikių ligoninės, VšĮ Utenos ligoninės, Alytaus apskrities S. Kudirkos ligoninės, Ukmergės ligoninės, VšĮ Regioninės Telšių ligoninės) pirkimus (išskyrus mažos vertės) perėmė VšĮ CPO LT – jie centralizuojami valstybės lygmeniu.

2023 m. sausio-gegužės mėn. VšĮ CPO LT pradėjo vykdyti 80 minėtų gydymo įstaigų pirkimų. Įvertinusi įstaigų perkamų prekių pasikartojamumą ir galimybes jas standartizuoti, VšĮ CPO LT dalį techninių specifikacijų (34) patalpino į elektroninį katalogą. Tokiu būdu sudaromos galimybės greičiau atlikti minėtų prekių pirkimus ne tik šioms gydymo įstaigoms, bet ir visoms šalies sveikatos priežiūros įstaigoms. Taip pat stebima tendencija, kad gydymo įstaigos vis daugiau pirkimų atlieka elektroniniame kataloge. Įvertinus 7 minėtų ligoninių, kurioms pirkimus pagal sveikatos apsaugos ministro sprendimą atlieka VšĮ CPO LT, pirkimus matyti, kad 2022 m. elektroniniame kataloge sudaryta 62 proc. visų tarptautinių ir supaprastintų pirkimų sutarčių, 2023 m. – 75 proc. visų tarptautinių ir supaprastintų pirkimų sutarčių.

Vadovaujantis Planu, sveikatos apsaugos ministras 2023 m. rugsėjo 28 d. priėmė įsakymą Nr. V-1042 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžių perkančiųjų organizacijų vykdomų pirkimų, išskyrus mažos vertės pirkimus, centralizavimo 2024 m.“, pagal kurį, antruoju centralizavimo etapu, t. y. nuo 2024 m. sausio mėn. centralizuojami šių Sveikatos apsaugos ministerijai pavaldžių perkančiųjų organizacijų vykdomi viešieji pirkimai, išskyrus mažos vertės pirkimus, juos perduodant atlikti viešajai įstaigai CPO LT:

- Viešosios įstaigos „Rokiškio psichiatrijos ligoninė“;

- Viešosios įstaigos „Vilniaus gimdymo namai“;
- Viešosios įstaigos Alytaus apskrities tuberkuliozės ligoninės;
- Viešosios įstaigos Palangos vaikų reabilitacijos sanatorijos „Palangos Gintaras“;
- Viešosios įstaigos Respublikinės Klaipėdos ligoninės;
- Valstybinės teismo medicinos tarnybos;
- Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos;
- Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro (išskyrus viešuosius pirkimus, pradėtus 2024 m., kuriais siekiama įsigyti valstybės rezervo medicinos atsargas, skirtas mobiliajai skubiosios medicinos pagalbos komandai, sudaromai vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. spalio 4 d. įsakymu Nr. V-1056 „Dėl Mobiliosios skubiosios medicinos pagalbos komandos sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, ir viešuosius pirkimus, kuriais siekiama įsigyti prekių ir paslaugų, skirtų įgyvendinti Sveikatos apsaugos ministerijos Ekstremalių sveikatai situacijų centro vykdomą Susitarimą dėl dotacijos projektui Nr. 101140540 „RescEU“ Medicinos atsargų rezervo kaupimas ir palaikymas Lietuvoje (*angl. Development and Maintenance of rescEU medical stockpile in Lithuania.*) (sutr. LTU RescEU Health).

Plano 2.9.1. priemonė „*sukurti ir įdiegti pacientų grįžtamojo ryšio, t. y. informacijos apie suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas, įskaitant pacientų pasitenkinimą, vertinimo įrankį, panaudojant informacines technologijas*“. **Igyvendinta.**

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu buvo sudaryta darbo grupė, kuriai buvo pavesta sukurti pacientų grįžtamojo ryšio (įskaitant pacientų pasitenkinimą) apie suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas vertinimo įrankį pasirinktose ASPĮ, panaudojant informacines technologijas. Darbo grupė posėdžių metu susipažino su ASPĮ (tiek esančių ministerijos pavaldume, tiek privačių) turima gerąja praktika ir įdiegtais įrankiais. Taip pat buvo surinkta ir susipažinta su Europos Sąjungos šalių patirtimi. Darbo grupės parengtas pacientų pasitenkinimo sveikatos priežiūros įstaigų paslaugomis klausimynas (adaptuotas stacionariųjų ir ambulatorinių sveikatos priežiūros paslaugų gavėjams) (toliau – klausimynas) buvo pateiktas vertinimui Mykolo Romerio mokslininkams ir atsižvelgiant į pateiktas pastabas buvo pakoreguotas. Klausimyno pildymo patogumas buvo išbandytas tarp skirtingų amžiaus grupių asmenų.

Į grįžtamojo ryšio anketas (klausimyną) yra įtraukti ir klausimai dėl mokamų/nemokamų paslaugų, kyšio prievartavimo ir kt. Planuojama, kad klausimynas pacientams (išreiškusiems sutikimą gauti informaciją) bus siunčiamas elektroniniu paštu. Stacionarines paslaugas gavusiems pacientams klausimynas bus siunčiamas kaskart, kai Elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinėje sistemoje (toliau – ESPBI IS) bus pateikta forma E003 („Stacionaro epikrizė“). Ambulatorines paslaugas gavę pacientai klausimyną gaus tuomet, kai asmuo būna registruotas paslaugai Išankstinėje pacientų registracijos sistemoje (toliau – IPR IS) ir atvyksta šią paslaugą gauti (aktyvi žyma „Atvyko“). Šis klausimynas bus siunčiamas ne dažniau kaip kas 3 mėnesiai, jei pacientas asmens sveikatos priežiūros paslaugas bus gavęs pas kelis specialistus toje pačioje ASPĮ.

Sudarytas pacientų pasitenkinimo sveikatos priežiūros įstaigų paslaugomis klausimynas buvo pateiktas VĮ Registrų centrui techninės realizacijos įvertinimui ir įdiegimui e. sveikatos sistemoje. Pacientų pasitenkinimo sveikatos priežiūros įstaigų paslaugomis diegimo pasiruošimo ir diegimo darbai ESPBI IS pradėti 2023 m. rugsėjo mėnesį ir baigti 2024 m. sausį.

Visos priemonei įgyvendinti numatytos lėšos – 50 tūkst. eurų yra panaudotos.

Plano 2.9.2. priemonė „*siekiant efektyvinti elektroninę išankstinę pacientų registraciją, kad būtų sudarytos patogesnės sąlygos pacientams užsiregistruoti kreipiantis dėl asmens sveikatos ar gydymo paslaugų, o šių paslaugų laukimo eilių stebėseną ir analizę suteiktų galimybę priimti sprendimus, leidžiančius padidinti paslaugų prieinamumą, įgyvendinti informacinės sistemos plėtros projektą*“. **Igyvendinta.**

Viešosios sveikatos įstaigos pagal esamą teisinį reguliavimą privalo užtikrinti trejų registraciją pacientams – gyvai, telefonu ir elektroniniu būdu. Elektroninė registracija yra sparčiausiai auganti registracijos forma šalyje. Sėkmingai veikianti ir nuolatos plėtojama IPR IS (<https://ipr.esveikata.lt/>) – valstybės informacinė sistema, glaudžiai susijusi su e. sveikatos sistema, kuri leidžia automatizuoti išankstinės registracijos pas gydytoją procesus tiek pacientams, tiek sveikatos priežiūros specialistams, vykdyti juos skaidriai, tinkamai identifikuojant pacientą. Ši sistema teikia neabejotiną naudą pacientams, nes jie gali registruotis internetu ir rasti tinkamą laiką, specialistą, pasirinkti gydymo įstaigą, kuri greičiausiai gali suteikti reikiamą paslaugą ir pan. IPR sistema leidžia pacientams nuotoliniu būdu rezervuoti priėmimo laiką, gauti pranešimus ir priminimus apie numatytą apsilankymą pas gydytoją, atšaukti apsilankymą, internete stebėti visų savo planuojamų bei įvykusių apsilankymų istoriją. IPR IS saugi, nes naudotojai jungiasi per elektroninių valdžios vartų sistemą ir vienoje vietoje mato savo elektroninę sveikatos istoriją, bei gali registruotis pas gydytojus. IPR IS yra galimybė suteikti atstovavimo teisę šeimos nariui ar kitam atstovaujama asmeniui, kuris greitai ir patogiai galės užregistruoti IPR IS. Pabaigtas įgyvendinti projektas „Išankstinės pacientų registracijos informacinės sistemos vystymas“, kurio tikslas – efektyvinti apsilankymo pas sveikatos priežiūros specialistus procesus, padarant išankstinę registraciją patogesne pacientui ir sudarant sąlygas aktyviai sistemos stebėsenai. Projekto metu patobulinti IPR IS funkcionalumai, sukurta mobilioji IPR IS aplikacija, automatiniai perspėjimai pacientams apie atsiradusius ankstesnius vizito laikus, galimybė pacientams įvertinti sveikatos priežiūros suteiktas paslaugas ir kt.

Projekto „Išankstinės pacientų registracijos informacinės sistemos vystymas“ nauji funkcionalumai:

1. Galimybė registruotis anonimiškai

IPR IS leis pacientams, sergantiems Lietuvos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. vasario 22 d. patvirtinto įsakymo Nr. V-164 „Dėl ligų, kuriomis sergantys ne jaunesni kaip 16 metų pacientai turi teisę į sveikatos priežiūros paslaugas, neatskleidžiant asmens tapatybės, sąrašo patvirtinimo“, nustatytomis ligomis, registruotis anonimiškai sveikatos priežiūros paslaugoms. Anoniminė registracija bus vykdoma pacientui, vietoje asmens duomenų, identifikuojantis anoniminio paciento kodu, kurį bus galima susigeneruoti IPR IS pacientų portale. Anonimiškai užsiregistruoti galės pats pacientas IPR IS pacientų portale arba tą už jį galės atlikti SPI specialistai (registratoriai, gydytojai);

2. Eilių valdymas

Nesant laisvų vietų registracijai norimoms sveikatos priežiūros paslaugoms, pacientams turės būti suteikta galimybė savarankiškai registruotis į eilę. Pacientai, registruodamiesi vizitui, registracijos formoje turės galimybę nurodyti, kad nori būti informuoti apie atsiradusius ankstesnius vizito laikus. Pacientai, užsiregistravę į eilę arba norintys būti informuojami apie atsiradusius ankstesnius vizito laikus, apie galimą registraciją (ar persiregistravimą į ankstesnį laiką) turės būti informuojami pasirinktais komunikacijos kanalais su galimybe patvirtinti registraciją be prisijungimo į IPR IS.

Prieš plėtrą tik įstaiga galėjo registruoti į eilę, dabar galės ir pats pacientas.

3. Klausimyno apie tam tikras ligas ir diagnozes pateikimas pacientui IPR IS

Sukurta galimybė gydymo įstaigoms sudaryti klausimynus skirtingoms sveikatos priežiūros paslaugoms, kuriuos pacientai turės užpildyti registracijos vizitui metu, taip išvengiant analogiškos procedūros gydytojo kabinete.

4. Užduočių, kurias pacientas privalo atlikti prieš atvykdamas pas specialistą, plano nustatymas bei priminimas prieš vizitą

Sudaryta galimybė gydymo įstaigoms paskirti užduočių planą (pvz. atlikti kraujo tyrimus, išgerti nustatytą kiekį vandens ir pan.), kurią pacientas privalės įvykdyti prieš atvykdamas į vizitą. Šios užduotys turės būti nurodytos registracijos vizitui lange. Prieš vizitą pacientui turės būti primenama apie privalomus atlikti veiksmus bei pasiūlyta atšaukti registraciją, jeigu privalomi veiksmai nebus atlikti iki vizito.

5. Suteiktos paslaugos vertinimas

Pacientams po vizito turės būti suteikta galimybė įvertinti savo pasitenkinimą suteikta sveikatos priežiūros paslauga. Po vizito pacientams turės būti siunčiami el. laišakai su prašymu įvertinti suteiktos

sveikatos priežiūros paslaugos kokybę. Detalesnė informacija apie įrankį pateikta prie Plano 2.9.1. priemonės.

6. Registracija į eilę stacionarinėms paslaugoms gauti

Realizuotas papildomas funkcionalumas leisiantis pacientams, naudojantis IPR IS, registruotis į eilę slaugai ir palaikomajam gydymui, paliatyviajai pagalbai ir kitoms stacionarinėms sveikatos priežiūros paslaugoms gauti.

7. Įstaigoms esamų funkcionalumo patobulinimai

Generuojant vizitų laikus sveikatos priežiūros įstaigų (toliau – SPI) specialistams turės būti suteikta galimybė pažymėti gydytojo pietų pertrauką ar kitų atvejų laiko intervalus, kuriuose vizitai nebus generuojami; SPI specialistams turės būti sukurta galimybė generuoti kelis skirtingų gydytojų laisvus vizitų laikus vienu metu, kai parametrai yra identiški; turės būti realizuota galimybė sudaryti gydytojų darbo grafikus, taip standartizuojant periodinį vizitų generavimą; turės būti sukurta galimybė kopijuoti vizitus dienų ir savaitių apimtimi; turės būti sukurta galimybė kurti vizitus nepasirenkant paslaugą teikiančio gydytojo.

8. Statistinė duomenų analizė

Realizuotos išankstinės registracijos, apsilankymų ir sveikatos priežiūros paslaugų teikimo duomenų analizės ataskaitos.

Didėjantis vykdomų registracijų skaičius, naudojantis IPR IS, patvirtina, kad šiuolaikiniai technologiniai sprendimai palengvina gydymo įstaigų darbą atveriant konsultacijų laikus, o pacientams – paprasčiau joms užsiregistruoti. Sveikatos apsaugos ministro įsakymu yra sudaryta darbo grupė, kuri monitoruoja esamą padėtį. Atsižvelgiant į kylančias problemas, identifikuojant mažiausią pažangą padariusias ASPI, organizuojami susitikimai su SPI, savivaldybių atstovais.

Paminėtina ir tai, kad 2023 metais ministerija kartu su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) ir Valstybės duomenų agentūra (toliau – VDA) sukūrė naują eilių pas gydytojus stebėjimo įrankį. Švieslentė prieinama internetu šia nuoroda: <https://osp.stat.gov.lt/pacientu-eiles>.

Iki šiol VLK vykdė eilių stebėseną kartą per mėnesį surinkdama gydymo įstaigų pateikiamus duomenis apie jose esančias pacientų laukimo eiles. Šie duomenys nebuvo pakankamai objektyvūs ir tikslūs, jie atvaizduodavo tik vienos mėnesio dienos situaciją.

Švieslentė leidžia objektyviai identifikuoti specialistus, asmens sveikatos priežiūros įstaigas ir regionus, kur eilės didžiausios. Ministerija ir VLK analizuos šią informaciją ir tikslingai taikys poveikio priemones (tikslinių paslaugų kompensavimas, įstaigų, kurios geba suteikti daugiau paslaugų, prioretizavimas ir kt.). Švieslentė taip pat leis stebėti, ar taikant tam tikras priemones eilės trumpėja. Švieslentėje informacija yra nuolat atnaujinama ir yra grįsta realiais IPR informacinės sistemos duomenimis apie registracijas ir vizitus pas gydytojus. Naudojantis švieslente gyventojai gali orientotis, kur eilės mažiausios, į kurias gydymo įstaigas vykti konsultacijų. Kad švieslentė funkcionuotų visa apimtimi, prie jos turi būti prisijungusios visos gydymo įstaigos. Jos taip pat turėtų pateikti visus konsultacijų laikus – šiuo metu tokių yra mažesnioji dalis, tad vienas svarbiausių darbų įgalinant švieslentės veikimą yra aktyvus darbas su gydymo įstaigomis.

Visos priemonei įgyvendinti numatytos lėšos – 803,6 tūkst. eurų yra panaudotos.

Plano 2.9.3. priemonė „*tobulinti mokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teisinį reglamentavimą, numatant aiškias mokamų ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis kompensuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo apimtis bei tvarką ir užtikrinti šios informacijos prieinamumą pacientams priimtinais būdais*“. **Įgyvendinta.**

Buvo parengti Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 4, 6, 7, 8, 9, 9¹, 9², 11, 12¹, 14, 18, 20, 23, 26, 26¹, 26², 27, 28, 30, 31 straipsnių, V ir VI skyrių pakeitimo bei 32, 33, 34, 35 ir 36 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) bei lydimieji Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 8, 11, 13 ir 76 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymo Nr. I-1367 2, 3, 13, 15², 15³, 46 ir 52 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo Nr. IX-886 26 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 56, 57, 58 ir 589 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo Nr. I-1562 27 straipsnio pakeitimo

įstatymo ir Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo Nr. IX-895 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektai (toliau – įstatymų projektai).

Įstatymų projektų tikslai:

- 1) privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) valdymo struktūros ir administravimo supaprastinimas, PSD vykdančių institucijų veiklos efektyvinimas;
- 2) aiškesnis ir nuoseklesnis asmens sveikatos priežiūros paslaugų įrašymo į PSD fondo biudžeto lėšomis kompensuojamų paslaugų sąrašą reglamentavimas;
- 3) aiškus, objektyvus ir į reikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų poreikį bei sveikatos priežiūros mastą orientuotas sutarčių dėl asmens sveikatos priežiūros paslaugų kompensavimo PSD fondo biudžeto lėšomis sudarymo mechanizmas;
- 4) sveikatos draudimo srities politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijas vykdančių valstybės institucijų sistemos įtvirtinimas Sveikatos draudimo įstatyme;
- 5) aukščiau nurodytų įstatymų nuostatų suderinimas;
- 6) mokamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų kainų nustatymo funkcijos perdavimas asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, siekiant sudaryti galimybę greičiau reaguoti į PSD fondo biudžeto lėšomis nekompensuojamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų ir jų kainas sąlygojančių veiksnių pokyčius. Mokamų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų kainų nustatymo funkcijos perdavimas visuomenės sveikatos priežiūros įstaigoms.

Šiuo metu įstatymų projektai yra pateikti Lietuvos Respublikos Seimui.

Sudarant sąlygas pacientams patogiu būdu gauti informaciją apie mokamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto lėšomis kompensuojamas asmens sveikatos priežiūros paslaugas bei jų teikimą, VLK nuolat šviečia visuomenę įvairiais privalomojo sveikatos draudimo (toliau – PSD) klausimais. Didinant gyventojų raštingumą ir informuotumą PSD srityje, veikia ligonių kasų interneto svetainė ligoniukasa.lrv.lt, kurioje skelbiamos VLK bei penkių – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio – teritorinių ligonių kasų (toliau – TLK) naujienos, aktualijos, svarbi ir būtina skelbti informacija. Ligonių kasų interneto svetainė veikia portale „Mano Vyriausybė“. 2023 m. ligonių kasų interneto svetainėje lietuvių kalba paskelbti 136 informaciniai pranešimai, kurie išplatinti šalies žiniasklaidos priemonėms, pacientų organizacijoms, visuomenės sveikatos biurams ir kt. Visus VLK pranešimus galima rasti VLK interneto svetainės skyriuje „Naujienos“. Pagrindinės pranešimų temos: PSD nauda, visuotinumai, Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) lėšomis kompensuojamos ir apdraustiesiems nemokamai teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos, racionalus vaistų įsigijimas ir vartojimas, šeimos gydytojo teikiamos paslaugos ir šeimos medicinos bei šeimos gydytojo kompetencijos plėtra, prevencinių programų galimybės, medikų atlyginimų didinimas, pokyčiai ir naujovės PSDF lėšomis finansuojant sveikatos priežiūrą ir kt.

Iš lietuvių kalbos į anglų kalbą išversti ir interneto svetainėje paskelbti 92 aktualūs pranešimai (anglišką versiją skaitantiems). Pagrindinės pranešimų temos: apie iš PSDF apmokamas paslaugas, skiepus, kompensuojamuosius vaistus, Europos sveikatos draudimo kortelės (toliau – ESDK) teikiamas garantijas ir kt. Minėti pranešimai paskelbti ligonių kasų interneto svetainės skyriuje kalba.

Ligonių kasų interneto svetainėje skelbiama informacija apie sveikatos priežiūros paslaugas, kompensuojamas PSDF lėšomis (skyrius „Gydymo ir sveikatos priežiūros paslaugos“). Analogiška informacija skelbiama ir anglų kalba (skyrius „Services for residents“).

VLK 2023 m. „Facebook“ paskelbė 328 šviečiamojo pobūdžio pranešimus apie PSD naudą, paslaugas apmokamas iš PSDF, ESDK, prevencines programas, medicininę reabilitaciją ir kt., taip pat 28 laikinus *story* tipo įrašus. „Facebook“ paskyroje su grotąžyme **ApmokaLigoniųKasos** buvo paskelbta 11 įrašų. Tai įrašai, kurie išskirtinai informuoja pacientus apie jų teisę gauti iš PSDF apmokamas paslaugas be papildomų priemokų ir atsako į aktualius ir dažnai užduodamus gyventojų klausimus.

VLK 2023 m. tęsė visą Lietuvą apimančią vaizdo komunikacijos projektą – „Žinoti sveika“.

VLK kasmet kuria ir viešina vaizdo informacijos paketą (infografikai, animuoti ir vaidybiniai vaizdo klipai, informaciniai, socialinės reklamos klipai ir pan.) apie PSDF lėšomis apmokamas sveikatos priežiūros paslaugas, kompensuojamuosius vaistus, vakcinas, kitas visuomenei aktualias PSD naudas. „Žinoti sveika“ informacijos paketas, pasitelkiant TLK, platinamas Lietuvos gydymo

įstaigoms ir vaistinėms, visuomenės sveikatos centrums ir biurams, savivaldybėms, švietimo įstaigoms, bibliotekoms ir kitoms institucijoms. Visi partneriai kviečiami transliuoti VLK kuriamą vaizdo informaciją savo turimuose ekranuose ar monitoriuose, interneto svetainėse, socialiniuose tinkluose, naujienlaiškiuose, skelbimų lentose. 2023 m. buvo sukurtas jau šeštas VLK „Žinoti sveika“ vaizdo informacijos paketas. Jį sudaro 49 nauji arba atnaujinti informacijos vienetai, kuriuos šiuo metu transliuoja VLK ir visos TLK, apie 1 700 Lietuvos gydymo įstaigų, keli šimtai šalies vaistinių ir kitos suinteresuotos institucijos.

VLK sukurtą vaizdo medžiagą galima pamatyti „Youtube“ / VLK, „Facebook“ / VLK paskyroje, infografikus – „Instagram“ / VLK, „Flickr“ / VLK paskyroje, VLK interneto svetainėje (skelbiami kartu su naujienomis), vaizdo informacija nuolat platinama ir per naujienų agentūros portalą ELTA, platinant VLK pranešimus žiniasklaidai.

Siekiant matuoti ir vertinti visuomenės informuotumą ir pasitikėjimą privalomojo sveikatos draudimo sistema ir ligonių kasomis bei įvertinti kitus rodiklius, susijusius su ligonių kasų veikla, 2023 m. VLK užsakymu buvo atliktas visuomenės nuomonės tyrimas. Tyrimą VLK užsakymu atliko rinkos ir visuomenės nuomonės tyrimų kompanija „Spinter tyrimai“. Tyrimas parodė, kad 63 proc. šalies gyventojų pasitiki VLK. Bendras informuotumas apie Lietuvoje veikiančią PSD sistemą yra patenkinamas – kiek daugiau nei pusė šalies gyventojų jaučiasi labai gerai / greičiau gerai informuoti apie šią sistemą. Pagrindiniai informaciniai kanalai, kuriais gyventojai pageidauja būti informuojami apie VLK veiklą ir jiems teikiamas paslaugas yra žiniasklaida, el. paštas bei internetas. Taip pat tyrimas parodė, kad Lietuvos gyventojai vis labiau pripažįsta ligų prevencijos programų, finansuojamų iš PSDF, svarbą ir vis aktyviau jose dalyvauja. Net 8 iš 10 Lietuvos gyventojų yra girdėję apie PSDF finansuojamas prevencines programas, o 6 iš 10 apklaustųjų kurioje nors iš jų yra dalyvavę. Geriausiai žinoma yra gimdos kaklelio vėžio prevencinė programa – tą patvirtino 74 proc. apklaustųjų. Taip pat gerai žinoma ir krūties vėžio prevencinė programa, apie kurią buvo girdėję 71 proc. apklaustos dalyvių. 69 proc. respondentų teigė žinantys apie širdies ir kraujagyslių ligų, 65 proc. – storosios žarnos vėžio, 62 proc. – priešinės liaukos (prostatos) vėžio prevencinę programą. Visų prevencinių programų žinomumas palyginti su ankstesniais metais išaugo. Apklausa parodė, kad gyventojai ne tik žino apie ligų prevencijos programas, bet ir jose dalyvauja. Be to, dalyvaujama aktyviau nei praeitais metais. Trečdalis (34 proc.) respondentų dalyvavo gimdos kaklelio vėžio prevencijos programoje. 27 proc. apklaustųjų – širdies ir kraujagyslių, po 19 proc. – krūties ir storosios žarnos vėžio programose. Dar 12 proc. – prostatos prevencijos programoje. Vis dėlto 32 proc. gyventojų nė vienoje iš šių programų nėra dalyvavę. Siekiant aktyviai informuoti visuomenę apie ligų prevencijos programas ir paskatinti pasinaudoti ligų prevencijos programomis, kompensuojamomis iš PSDF, buvo įvykdyta 2022 m. pradėta visuomenės informavimo kampanija „Atsuk ligą atgal“. Tikslinė auditorija: 25–74 m. (imtinai) amžiaus moterys ir 40–74 m. (imtinai) amžiaus vyrai.

Kampanijos priemonės:

- visuomenės informavimo kampanijai specialiai buvo sukurti 2 vaizdo klipai (20 ir 30 sek.), kurie buvo transliuojami per LNK televiziją; iš viso buvo transliuoti 493 kartus;
- kampanijai sukurti 2 radijo garso klipai buvo transliuojami radijo stotyje „Lietus“ 616 kartus;
- viešojo transporto LCD ekranuose vaizdo klipo pagrindu adaptuotas klipas buvo transliuojamas Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje, Jonavoje, Mažeikiuose, Raseiniuose ir Utenoje; klipas buvo transliuotas iš viso 620 ekranų; 42 dienas;
- sukurta lauko reklama, kuri buvo eksponuojama autostradoje Vilnius – Kaunas;
- sukurta reklama didžiųjų miestų Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio viešojo transporto stotelėms buvo eksponuojama 21 dieną;
- sukurta ir eksponuojama reklama ant vilkiko, važinėjančio po Lietuvą;
- informacija, vaizdo medžiaga apie ligų prevenciją buvo skelbiama VLK paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“.

Sukurta medžiaga buvo pasidalinta su TLK, kurios ją 2023 m. naudojo savo aptarnaujamose zonose. Siekiant informuoti visuomenę, ypač atsižvelgiant į vyresnio amžiaus gyventojų tikslinę grupę, 2023 m. VLK išspausdino ir išplatino šiuos leidinius:

- Atmintinę apie ligų prevencijos programas;
- Lankstinukus:
 - „Būtina žinoti apie dantų protezavimą“;
 - „Būtina žinoti apie Europos sveikatos draudimo kortelę“;
 - „Būtina žinoti apie Europos sveikatos draudimo kortelę“(RU);
 - „Būtina žinoti apie kompensuojamuosius vaistus ir medicinos pagalbos priemones“;
 - „Būtina žinoti apie medicininę reabilitaciją“;
 - „Būtina žinoti apie odontologijos paslaugas vaikams“;
 - „Būtina žinoti apie privalomąjį sveikatos draudimą“;
 - „Būtina žinoti apie sąnarių endoprotezavimą“;
 - „Apie Valstybinę ligonių kasą“
- Atvirukus.

VLK 2023 m. pradėjo aktyviai bendradarbiauti su pacientų organizacijomis. 2023 m. įvyko penki susitikimai su pacientų organizacijų atstovais, kuriame dalintasi aktualia informacija apie iš PSDF apmokamas paslaugas, kompensuojamuosius vaistus. Operatyviai keičiamasi naudinga informacija, siunčiami pacientų organizacijoms VLK parengti pranešimai.

Ligonių kasos bendradarbiauja su savivaldybių visuomenės sveikatos biurais (toliau – VSB). Per VSB platinami VLK leidžiami lankstinukai, atmintinė apie ligų prevencijos programas ir kita naudinga informacija. Taip pat siunčiami parengti informaciniai pranešimai, atsakoma į rūpimus klausimus, platinamas „Žinoti sveika“ vaizdo informacijos paketas.

VLK bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija (toliau – URM). Parengtas informacinis paketas, kuris skirtas URM naujai steigiamam konsultacijų centrui bei informacinei svetainei „Grįžtu į Lietuvą“, kuri skirta į Lietuvą iš užsienio grįžtantiems lietuviams. Ši svetainės dalis bus nuolat papildoma. Esant poreikiui, bus suteikta reikiama informacija bei konsultacija grįžtantiems lietuviams.

2023 m. VLK dalyvavo Karjeros mugės, aukštųjų mokyklų karjeros dienų renginiuose. Iš viso dalyvauta 7 renginiuose bei susitikimuose. VLK bendravo su studentais, moksleiviais, pedagogais ir kitais interesantais. Pasakojo apie karjeros galimybes VLK, PSD naudą, visuotinumą, PSDF lėšomis kompensuojamas ir apdraustiesiems nemokamai teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas, racionalų vaistų įsigijimą ir vartojimą, ESDK, prevencinių programų galimybes ir naudą. Atsakinėjo į jaunimui aktualius sveikatos priežiūros klausimus. Taip pat platino įvairių temų lankstinukus, reprezentacinę medžiagą, organizavo viktoriną įvairiomis PSD, PSDF, ESDK ir kitomis temomis.

Plano 2.9.4. priemonė *„parengti įstatymų pakeitimų, kurie užtikrintų vienodus, aiškius ir nedviprasmiškus asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo sustabdymo ir naikinimo teisinius pagrindus, sąlygas ir tvarką, projektų paketą“*. **Iš dalies įgyvendinta.**

Siekiant įgyvendinti minėtą priemonę ir užtikrinti vienodą, aiškų, sisteminių asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo pagrindų ir naujų licencijų, kai jos buvo panaikintos, išdavimo sąlygas, taikymą, sveikatos apsaugos ministro įsakymu buvo sudaryta darbo grupė, kuriai buvo pavesta peržiūrėti įstatyminius asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo teisinius pagrindus, sąlygas ir tvarką bei pateikti siūlymus dėl įstatymų pakeitimų. Minėta darbo grupė, išnagrinėjusi Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymo, Lietuvos Respublikos odontologijos praktikos ir burnos priežiūros praktikos įstatymo, Lietuvos Respublikos slaugos praktikos ir akušerijos praktikos įstatymo, Lietuvos Respublikos asmens sveikatos priežiūros praktikos įstatymo (toliau visi kartu vadinami – įstatymai) bei Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstatymo nuostatas, reglamentuojančias asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo teisinius pagrindus ir jų taikymo procesą, ir nustačiusi teisinio reguliavimo trūkumus ir taikymo problemas, pateikė savo siūlymus, pagal kuriuos buvo pakoreguoti minėti įstatymai. Projektai su suinteresuotomis institucijomis buvo derinti TAIS ir po derinimo pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Gavus pastabas, buvo koreguojami įstatymų projektų lydimieji dokumentai ir derinami su Lietuvos Respublikos Vyriausybe darbo tvarka.

Atsižvelgiant į tai, kad teisėkūra turi būti vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintais principais ir susiklosčius situacijai, jog kilo

poreikis minėtus įstatymus pildyti Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos bei Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktais pasiūlymais, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2023 m. lapkričio 30 d. įsakymu Nr. V-1239 „Dėl darbo grupės asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo pagrindų teisiniam reglamentavimui peržiūrėti ir pasiūlymams pateikti sudarymo“ buvo sudaryta darbo grupė iš ministerijos ir Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos atstovų. Minėtai darbo grupei pavesta iki 2024 m. gegužės 1 d. peržiūrėti įstatyminius asmens sveikatos priežiūros specialistų licencijų galiojimo stabdymo ir naikinimo teisinius pagrindus, sąlygas ir tvarką bei pateikti siūlymus dėl įstatymų pakeitimų, užtikrinančių vienodą, aiškų ir nedviprasmišką licencijų stabdymo ir naikinimo taikymą.

Apie minėtas aplinkybes, nulėmusias priemonės įgyvendinimo termino keitimą, ministerija 2023 m. lapkričio 6 d. raštu Nr. 10-4521 „Dėl priemonės termino pakeitimo“ informavo Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją. Plano pakeitimo projekte, kuris buvo pateiktas derinti suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei (TAIS Nr. 23-17212 (3)), numatyta, kad šios priemonės įgyvendinimo terminas – 2024 m.

Sveikatos apsaugos ministras

Arūnas Dulkys

Eglė Tamošiūnienė, tel. (8 5) 205 3373, el. p. egle.tamosiuniene@sam.lt

